

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง วิชางานใบตอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผู้วิจัย นายอดิศักดิ์ บัณฑิตา

ที่ปรึกษา นายสนั่น ภูสวัสดิ์ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนลำปาววิทยาคม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง วิชางานใบตอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (Research : R₁) 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง วิชางานใบตอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (Development : D₁) 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง วิชางานใบตอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (Research : R₂) 4) เพื่อประเมินและปรับปรุงการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง วิชางานใบตอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (Development : D₂)

กลุ่มเป้าหมาย/แหล่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) กลุ่มเป้าหมาย/แหล่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ได้แก่ 1.1) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 1.2) หนังสือเรียนและคู่มือต่างๆเกี่ยวกับวิชางานใบตอง 1.3) หลักสูตรสถานศึกษา 1.4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระเพิ่มเติม 1.5) หลักสูตรงานใบตอง กลุ่มอาชีพ ความคิดสร้างสรรค์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ 1.6) รายงานผลการประเมินภายนอก สมศ. 1.7) แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ 1.8) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 1.9) ผู้บริหารสถานศึกษา 1.10) ผู้ปกครองนักเรียน 1.11) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนลำปาววิทยาคม 1.12) เอกสารการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 2) กลุ่มเป้าหมาย/แหล่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ได้แก่ 2.1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

แต่ผ่านการเรียนวิชานี้มาแล้ว 2.2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติ จำนวน 11 แผน
2.3) หลักสูตรงานใบตอง กลุ่มอาชีพความคิดสร้างสรรค์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ 2.4)
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชางานใบตอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ
2.5) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงาน 2.6) ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ จำนวน 5 ท่าน 3)
กลุ่มตัวอย่าง/แหล่งข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 และ 4 ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2
โรงเรียนลำปาววิทยาคม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557
จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แบบตรวจสอบเอกสาร 2) แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง 3) แบบวิเคราะห์
เอกสาร 4) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติ 5) แบบประเมินความสอดคล้อง 6)
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม
คำนวณสำเร็จรูป และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้
ทักษะปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง
วิชางานใบตอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (Research: R₁) พบว่า ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับพอใช้ จากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา
(Self Assessment) ปีการศึกษา 2554-2556 สภาพปัจจุบัน มีปัญหาการจัดการเรียนการสอน
ด้านการใช้สื่อ และครูมีความต้องการในการพัฒนาเทคนิคหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน
เพื่อช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม
การปฏิบัติ หรือฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ น้อยมาก นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย
เป็นส่วนใหญ่ คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง นักเรียนต้องการให้ครูจัดการเรียนการสอน
โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
ได้มากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะปฏิบัติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ
เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง วิชางานใบตอง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (Development: D₁) พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้
ทักษะปฏิบัติ จำนวน 11 แผน มีคุณภาพและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.45) มีประสิทธิภาพ
จากการทดลองภาคสนาม (Field Tryout) เท่ากับ 84.28/83.66 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยาก 0.21 ถึง 0.79 ค่าอำนาจจำแนก 0.20 ถึง 0.73 ค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของโลเวทท์ Lovett (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2551 ก : 84) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงาน เท่ากับ 81.48 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติ จำนวน 15 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง วิชางานใบตอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (Research: R₂) พบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติ วิชางานใบตอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.81/84.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติ ที่ส่งผลต่อทักษะปฏิบัติการประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง มีค่าเท่ากับ 0.6874 หรือคิดเป็นร้อยละ 68.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ .50 ขึ้นไป 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{x}$ = 24.63 , SD = 1.16) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 12.83 , SD = 3.71) โดยมีค่า t- test = 15.873 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนจากการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง วิชางานใบตอง มีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 1.624 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.71 และคะแนนร้อยละเท่ากับ 81.48 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 5) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง วิชางานใบตอง ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.70 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.44

4. ผลการประเมินและปรับปรุงการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง วิชางานใบตอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (Development : D₂) พบว่า 1) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติ วิชางานใบตอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.81/84.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติ วิชางานใบตอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ส่งผลต่อทักษะการปฏิบัติงาน มีค่าเท่ากับ 0.6874 หรือคิดเป็นร้อยละ 68.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ .50 ขึ้นไป 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง วิชางานใบตอง ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะปฏิบัติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ทักษะ

ปฏิบัติงานของนักเรียนจากการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง วิชางานใบตอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนร้อยละเท่ากับ 81.48 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 5) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างงานศิลปะประดิษฐ์ เรื่อง การประดิษฐ์ชิ้นงานจากใบตองกล้วยแห้ง วิชางานใบตอง ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.70 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.44